

ПАРТИЙНА ХРОНИКА

АХИЙ АЙМАГ. Партийна эхнэр...

Тасган үнэгэргэдэн эвлэлд...

В. ГАЛСАНОВ.

ТҮНХЭНЭЙ АЙМАГ. Бадма...

Б. БИРБАЕВ.

ВЛКСМ-эй обкомой пленум

Залуушуудай шийдхэхэ зорилгонууд

1. Эдэбхи үүсхэл

«Өвчдэнтэй эсгэнэрэй бэ...

ВЛКСМ-эй XVI съезд дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэниг аду үгэнүүд...

«Ни, комсомолой баатаршалгыг харуулан хэдэн олон орденотой...

ВЛКСМ-эй ОБКОМОЙ ШИ ПЛЕНУМ.

Комсомолой XVI съездын дүнгүүд тухай ВЛКСМ-эй обкомой нагэдэхи секретарь М. Махановой элидхэл зүбшгэбэ...

— Залуу үетэниг колхоз, совхозуудай ажал худалмэридэ...

хүбүүд, басагад комсомолой зуурталгаар хонидой тұл абалсаа...

Нойхойной дунда хургуулиин араалхи класс дүүргэгшэдэй эдэбхи республиканын бүхэ аймгуудар тарахан...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ВЛКСМ-эй обкомой пленумэй худалмэридэ хабаадагшад...

2. Нуралсал, ажабайдал

«Коммунизмда нуралсаха, шэ- нэ нуруул хайхан ажабайдал байгуулгада ариун залуу хүсвэрэ...

дэлээ дээшлүүлхын түлөө Нуралсалда хабаадаха. Энэ талаар хайн жэшээнүүдэ ВЛКСМ-эй Улаан-Удун горкомой нэгдэхэй секретарь нүхэр В. М. Леонов пленум дээрэ дуралдахан байна...

басагад хабаадахан байна. Комсомолой нуралсалда 589 коммунист тэглэ. Тийгэһыгэ наа, залуу үетэниг коммунист ажабайдалда хүржүүлэхэ, нуралсаха худалмэриг комсомолой зарим организацинууд галтагуйгээр эмхидхэнэ гэжэ нум дээрэ тэмдэглэгдэнэ...

ОВОЩ УРГУУЛАГШАД ФОТОРЕПОРТАЖ

Ивалга хүрэхээ ябахата, харгын хойто талада оньһон аргаар, ДТ-54 тракторнуудай хүсөөр үба сажага байһан олон мишинанууд үдэр бүри харагдадаг. Эдэмэй овош ургуулагшадтай найдамтай туһалалсагшад гэһэн. Иймэ мишинанууд мун Краснояроро, Каленово тосхонууд шадар овош, тэжээлэй ургамалнуудыг үндэлүүлэгдэ харгалддаг.

ЭРШЭТЭ АЖАЛАЙ ЖОЛОО БАРИГШАД

В. И. Лениней ойн баярай жэлдэ абаһан уялгана «Байгал» үчкөөй түбэй фермын хаалга...

— 250 килограмм хүртэр сагаан эдэ салгидахаг солотой. Энэ талаар үнэйи солото хаалишан, дээдэ гарай мэрэгжэлтэй Наевдэ Александровна Броннинова бусадта хайн жэшэ харуулаха.

А. НАГАСЛАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Бригадир А. Дымбрылова (дундан), овош ургуулагшад (зүүн талаһаа) А. Кожина, М. Безродных, А. Мержанова, А. Гольшева гэжэдтэ капустаын рассада нурулха гурим жаажа үгэнэ. Тракторист Э. Стрелков. Овош ургуулагша С. Будажапова капустаын рассада абажа байна.

БОЛЗОРЬООНЬ УРИД

Энэ удэрүүтэ Мухар-Шэбэрэй аймгай колхоз, совхозууд гурьдэ мяха худалдаха хаяд жэлэйнгэ тусб болзорһоо урид дүүргэбэ.

Миланэй орбиндата жэлэй эхинхэ тусб 14,3 мянган центнер мяхан оруулагдаа. Аймг соогоо илангана «Родина», Лениней нэрэмжит, «Заганский» колхозууд, Суулгын совхоз үбэл, хэбэрэй сагта үхэр мал, гахай олоор шохан таргалуулжа, мяха хэзэр түшхэһон, худалдахан байна.

ҺҮНЭЙ ШАНАР МУУ. ЮУННЭЭБ?

Һал 19258 тухэриг гарзада ороо. Муухай болоһон, үдүү сэхэ гашалангиртай һүн бол түүлэ Хэжэнгийн, Зэдэн, Салынгийн аймгуудай колхоз, совхозуудһаа ороно гэжэ сэхэ хэлэтэй. Байһана оной нэгдэнэ кварталда Хэжэнгийн сир-заводто тушаалтан һүнэй 20 процентэй 19 градусеһаа дээшэ гашалангиртай байжа, аймгайнь зарим ажаманууд, «Советская Россия», «Коммунизм», Кировый нэрэмжэтэ колхозууд) гордой һүнэй заводто 20 градусеһаа дээшэ гашалангиртай һүнэй туһанаа. Тэрэһанай зарим ажахиануудай тушаалтанһаа абаан һүнэй гордой һүнэй заводто абтангүй бусаагдаха, гуриндэ һүн худалдаха кварталһаа гүеб, уялга-дүүргэлэ шагдалдаггүй, үнэ олон үзэгдэнэ. Жэлэй эхинхэ хойто дээрэ дурсагдаша завод тус аймгай ажахиануудай 98 центнер һүн гэдэргэн бусаһан байна. Эдэ баримтанууд юу харуунаг гэжэ,

нэгдэхээр, аймгайнь колхозуудта һүнэй шанар хайжаруулаха талаар ямарынь ажал жоуулагдангүй бишүү. Гордой һүнэй заводто һүн түшадат олохон ажахианууд һүнэй продуктуудыг тушааха дүрмч баримтлангүй, хазагайруулжа, һүн тушааха тухай хуунд төлөмдөжө, цистернаниудыг талгалдангүй, һүн эвдэг жолоошонд һүнэй шанар илгэжэруулаха шададаггүй, колхоз, совхозоһын гүүртэнүүдтэ һүнэй төлөһи, гашалангир, ариг сөбөр шалгалдангүй, тодорхойлогдонгүй. Зүүн элэ бүгдэ дутагдаһуудыг үсэхдэхын тула һүн түрүүлэн һүнэй лабораториудыг шэнээр бии болгохо шулаха. Тэрэһэнэ гадна хаагданһан һуеэ талгалдарагүй шалгаха һуеэ һайнаар эмхидхэбэл, шанарынь ариг дээшлүүлэхээр.

Һуулай үедэ һүнэй тоһонгыг дээшлүүлэгдэ гол анхарал хандуулахан болонхой. Байгша оной түрүүлэн кварталдай түршадэ республика дотор тушаалтан һүнэй тоһонгыг тушаагдаһан 3,64 процентдэ ороһонд байһа. Эгэһэ һөндөһондөөһөө 0,1 процент доогуур. Харин Мухар-Шэбэрэй, Зэдэн аймгуудай ажахиануудай үйлдэһонд һүнэй тоһонгыг энэ үедэ 0,15—0,16 процентээр дооһолоо гэжэ тэмдэглэтэй. Хэрбэ мундо жэдэргэн һүнэй тоһонг һөндөһонд хидол аһин байбал, колхоз, сов-

хозууд 90,4 мянган тухэригтэй олоо нэмжэ оруулаха байгаа бишүү. Һүн гэһэн хуһей бөө һайжаа руулагда гориһонгын нүлөө үзүүлдэг. Зарим хуунууд хуеэ үндэр шатайгай болоһоныг һүнэй ойлгуулагданһан эдэндэ дуратай байдаг. Һүн гэһэн байгалин өөрһөн бэһэн аман эдэн юм. Нэрэһыгэ һүнэй ямарынь сагта хэрэглэхэл бэлэн, һайн шанартай һүнөө ондоо эдэн үгэ» гэжэ академик И. И. Навлов бэһэн хамтай.

Үеһэнэй үбэ ноһонһоо, хаалишанай гарнаа, шохын тоһонһоо гүеэ, али хуеэ һайнаар утагддаггүй микроб бэйлэ жаагадгүй юм. Энээндэ гол түлөө халуун үбөһөнэй, шөншэригэй, хаяадаһан микробууд ороһоно. Гадна үхэр малай шуула, брүнеллээ болон бусад аюулта үбөһөнэй һуеэ дамжан, хүндэ халдаха ушар али олон үзэгдэжэ. Муухай болоһон һүн гэдэһэнэй үбэ тарадаг байна бишүү. Һүн хаалин гүүртэнүүдэ ариг сөбөр байлхаха, һүнэй амьртануудыг зэр зэмсэгүдэ талгалдарагүй угааха, сөбөрлэхэ сангитара дүрмүүд тухай аймгай, республикын хаблэдэ илгэд болгоһон, радиогоорыг аялга дамжуулагданһан байна. Теэд эдэ бүгдэ ажахиан хууль-барилганад, гүүртэ даагшанар

АЖАЛША ХҮНҮҮД—МАНАЙ ОРОНОЙ, ТЭРЭНЭЙ БАЯЛИГУУДАЙ БА ХУБИ ЗАЯАНАЙ ЭЗЭД МҮН

Н. В. ПОДГОРНЫЙ. ҺУНГАГШАДТАЙ УУЛЗАБА

М. Экинний 1-дхи нуортой дунда ардмат, уран зохиолч, инженерүүд, агрономууд, д. сэрэгшад, багшанар, пролетарие эмхидхэгшэд бий. Союз хадаа аха дүү ардани нэгдэл болно. Арадууд бүхэлдээ коммунист байгуулалтанд өөрсөнгөө тушаагуулсан. Зуу гаран нарийн аятан гүрэнэй засагай да тусловолгонхой. Социалистуудта бүх ардуудтаа нэг тэдэнэй ажалын ба соёл дэмжэлт хангаа. Вероведэй депутатудта кандидат гүрэнэй нэгэ шахуу эхлэнүүд юм.

долой хэмжээ дээшлүүлэх гэсэн социалист гүрэнэй шухалын шухала зорилгоудай нэгэний юм. Тэрэ зорилго бөөлүүлэх тушаа Советууд нилээд эхэ хүдмэрин хэдэг байна. Коммунистын эдэбхитэй байгууллага, бодото патриот ба эрид сэхэ интернационалист, капитализмда эсэргүү, бидэртэ харша үзэл бодолодо эсэргүү эбэсхэтэй тэмсэлшэ—тиэмэ шэнэ хүний хэмүүжүүлэхэ—коммунист байгуулалтын үндэсн шухала зорилгоудай нэгэ манай парти шууд эхээр, зоримгойгоор бөөлүүлэх байдаг юм.

Оройн засаг түрэн дээдэ орган—СССР-эй Верховно Советэй ажал ябуулга бүх талараа нүүдэй эхлэнүүдэ хүжэн дэлгэрэн байна. Азуули гаргалтын ажал, шалгалтын эрхэ тусловолгонхой, экономическа, социальна-соёлтой ба гүрэнэй байгуулалтын шухала асуудалуудыг шийдэхэгэ гэхэ мэтэ тэрэнэй ажал ябуулгада багтаа ороно. Ажалын ба социальна-соёлтой байгуулалтын гол залбаринуудар Вероведэ Советэй палатануудай сэг үргэлжлэн шэнэ комиссиунудыг КИСС-эй Центральна Комитетдэ үүсхэлээр байгуулан ушар эхэн дээдэ тусуула. Тэдэ комиссиунудта мүнөө үедэ депутатудай халахын шахуу ородог.

Бүх ардайнгаа хүсэл зоригтэй эхлэнүүдэ баримталан совет хуулиуд коммунист байгуулалтын зорилгоудта аба хэдэг, социалист байгуулалтыг найдамтайгаар хамгаалдаг. Тэдэ хуулиуд хүтэлбэри үргэн эхэ ажал ябуулгада харгалзгадэг, ажалын харилсаа, гражданинуудай хоорондох хууин ба эд зөөрин харилсаануудыг тааруулан шийдэхэгэ байна. Гэхэтэй хамта нийтэн гүрэн эдэрэн, гражданинуудай эрхэ эйдэн, гүрэнэй зөөри хулгайлан, албан тушаалаа хорото зорилгоор ашаглан хууныг манай хуули хэлээдэг байна.

Хүжжээ байгаа ороонуудтай харилсаха ябадал Советскэ Союзай гүрэнэй харилсаагаа гүрншүүлэх гэжэ бидэнэр урда мэтэшэлэн шууд оролдог гарнабид. Хүжжээ байгаа ороонуудтай харилсаха ябадал Советскэ Союзай гүрэнэй харилсаагаа гүрншүүлэх гэжэ бидэнэр урда мэтэшэлэн шууд оролдог гарнабид. Хүжжээ байгаа ороонуудтай харилсаха ябадал Советскэ Союзай гүрэнэй харилсаагаа гүрншүүлэх гэжэ бидэнэр урда мэтэшэлэн шууд оролдог гарнабид.

Хүжжээ байгаа ороонуудтай харилсаха ябадал Советскэ Союзай гүрэнэй харилсаагаа гүрншүүлэх гэжэ бидэнэр урда мэтэшэлэн шууд оролдог гарнабид. Хүжжээ байгаа ороонуудтай харилсаха ябадал Советскэ Союзай гүрэнэй харилсаагаа гүрншүүлэх гэжэ бидэнэр урда мэтэшэлэн шууд оролдог гарнабид.

туримхэй ханаашалгын хэзээшье бүтэхгүй байганын тон эли. Европодо тогтоон үнэн бодото байдалыг Германия Федеративна Республикын хараада абадг байгаа ханьдэ, Советскэ Союзтай ба социалист бусад ороонуудтай ФРГ-эй харилсаан гүрншүүлэхэдэ болохо хэн.

Советуудай депутатудай юм. Верховно Советэй депутатудай кандидатудай дундэ үнэнчрэг наһатай 280 гаран хууд ханг. Тэдэнэр гүрэнэй эрхэ эйдэн аха үсхэн хүнүүдэй нилээдэ ушартай бодотой. Азалуу үетэн тушаа эхэ андролодо гаргалдаг. СССР-эй Верховно Советэ, союзна ба автономн республикануудай Верховно Советэ, нотагай Советуудта нотагай хэрэг эрхлэхэ комиссиунууд байгуулагдан ушар үнэнчрэг шэнэ гүрэнэй мүн. Азалуу ажилдаа хүмүүжлэ, буралсал, ажалдаа ба амаралта тухай эхлэнүүд шийдэхэгэ, гүрэнэй та нийтэн эрхлэнүүд оролдог хуулиуд нэгдүүлэхэдэ тэдэ юуни мэдэ тулалдаг юм.

Советуудай депутатудай юм. Верховно Советэй депутатудай кандидатудай дундэ үнэнчрэг наһатай 280 гаран хууд ханг. Тэдэнэр гүрэнэй эрхэ эйдэн аха үсхэн хүнүүдэй нилээдэ ушартай бодотой. Азалуу үетэн тушаа эхэ андролодо гаргалдаг. СССР-эй Верховно Советэ, союзна ба автономн республикануудай Верховно Советэ, нотагай Советуудта нотагай хэрэг эрхлэхэ комиссиунууд байгуулагдан ушар үнэнчрэг шэнэ гүрэнэй мүн. Азалуу ажилдаа хүмүүжлэ, буралсал, ажалдаа ба амаралта тухай эхлэнүүд шийдэхэгэ, гүрэнэй та нийтэн эрхлэнүүд оролдог хуулиуд нэгдүүлэхэдэ тэдэ юуни мэдэ тулалдаг юм.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

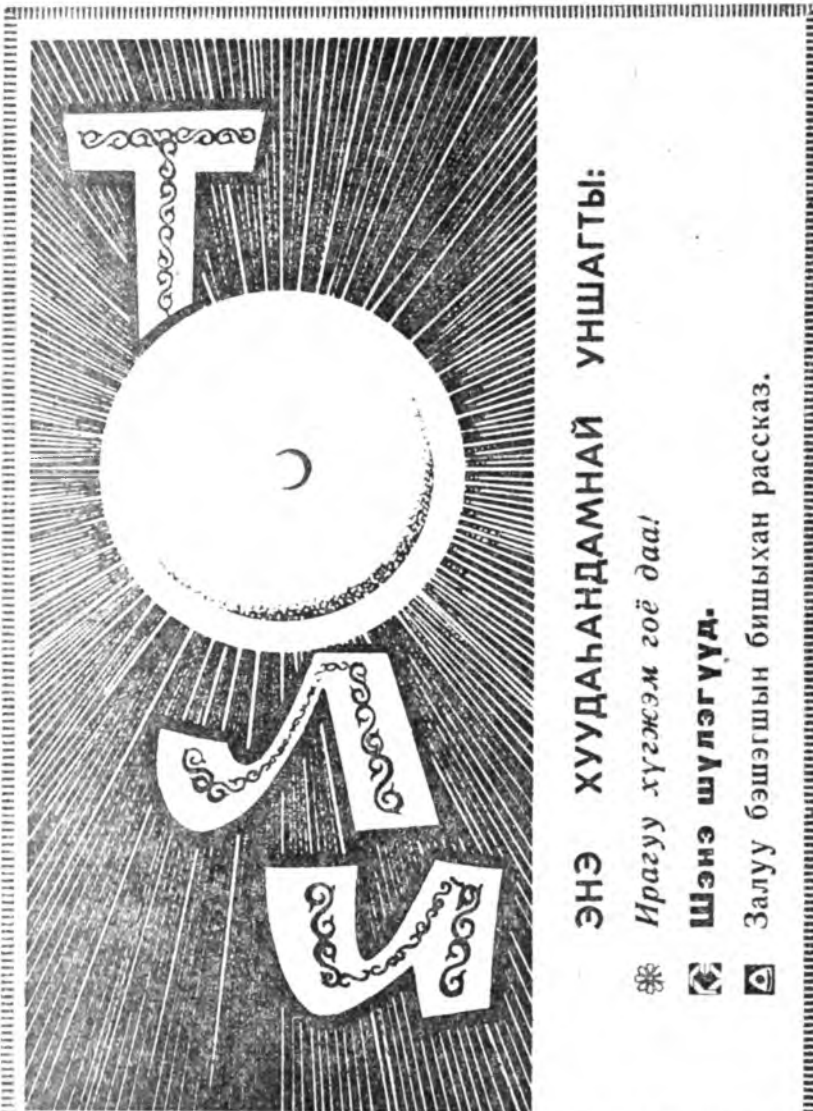
Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

Совет демократ гүрэнэй манай ардайд түүхэтэ агухэй туйлалта мүн. Тэрээгээрэ омогорхошод, тэрэнэ бэхжүүлэхэдэ, саашан хүжөөлэхэдэ.

ЭНЭ ХУУДААНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

Иргэвч хугжэм гог даа!

Шэнэ шүлэгүүд.

Залуу бэштэйн бишыхан расказ.

ХУГЖЭМ ШАГНАГШЫН ҺАНАМЖА

Манай буряад нотагуудаар хугжэм дуун иматгал совет засагай уеда хугжэмэй эхилхэн гэшэ ааб даа. Богонихон сагай турша соо энэ аялга дуунмай тогтохо, нэгэ газартаа байха гэшмэ модонгүй, арадай оюун бэлгигээ һабагна татан, ёһотой гүйсэд болбосорони, сагай эрилгэдэ хүрмөөр бүтээлүүд болохо. мүнөө хараад үзэхэдэмнай, бүхы жанрай аялга хугжэм эдэлжэ байдаг. Буряад арадай дундаһаа урган гараһан бэлгигтэй түрүүшын композиторнууд Бау Ямпиев, Жигжит Батуев, Дандар Аюшеев, Гавриил Дадеев гэгшэдэй хоргодуушаад онуудай үеэр найруулан дуунууд, романсууд хүний зүрхэ сэдхэл эзэлһэн байна. Мүн тэрэ сагта манай найхан үнджэ байһан соёл культурада сөгнөхүгэй эхэ туһа хүргэһэн, туһатай зүбшэл үгэжэ, хүд дээрэн гаргалһан агуухэ ород арадай тулолгоһад П. Берлинский, М. Фролов, В. Морозкин, С. Раузов гэгшэдэ манай буряад арад үндэлжэ байһаар. Эдэнийл аһа габыагаар бүхы автономито республиканууд сооһон тоо түрүүн, 1940 ондо Буряадай республикын искусство, литерату-

УРМА БАЯР УЛАМ ЕХЭЭР ТҮРҮҮЛЭГ ЛЭ

рын нэгэдэх декада эхлэжэ, айнагтар һайн амжалттай үнгэрөөд, москвангайхидай магтаал һайшаалаа хүртөөд, үсбүүлээд энэ аялга дуурайлан, хүндэтэ нэрэ содотой болоһон, зол хабаар зоригжоһон, нотагаа хужуутай буса бэлэй. Энэ мүн манай хугжэмшэдэһы туруушын амжалта һөн бэлэй.

Удаань, бүри һая 1959 ондо манай оройтой түб хото Москва Буряадай искусствоын хоёрдох декада эхлэжэ, баһал урдандайх нөгги бүри ехэ амжалттай үнгэрөөд, республикын соёл культурууд урган дэһэлһаниие бодохоор харуула бэлэй. Үүнийл композитор Дандар Аюшеев манай оройтой эдэгэ шан—Ленинэй орденөөр шагнаһан байна.

Буряад хугжэм мүнөө Москва хотынмай томо томо театруудаар, консерваторийн залуудаар, хүршэ Монголой Арадай Республикын элһэн гүбж, талаар нимган эльгэтэй зоние эжүүдгүй уруулаан, сэдхэл зурхмэе баяраар халаан, һүртэйгөөр хандана. Украинин шатёрнууд, Беларусини таряашад, Казакстанай малһад, Хойто Зүтэй ортон-

гүүд буряад арадай үндэһэн аялга хугжэм шагнаһа.

Он жэлүүдэй һубарин ошохо бүри буряад аялга хугжэм урган элһисэ абажа, урган гаража байһан удааһи үеһэн бэлгигтэй залуу композиторнууд Чингис Павлов, Дамидонков Жалсарав, Ким Раднаев, Базыр Цырендашев болон бусад композиторнуудай бүлэгэ орожо, хугжэмэй саашанхи хугжэлтэдэ ехэхэн хурьтага оруулаһаа, мүн бүри залуу үеһэн шударгэй композиторнууд Сергей Манжигеев, Юрий Эрднеев, Виктор Наговицын, Анатолий Андреев гэгшэд амжалта туйлажа, арад зоһоо баясууд эхлэһэнэй. Һүүдэй үедэ радиогоор дамжуулагдажа байдаг Базыр Цырендашевэй «Сэлэнгэ», Ким Раднаевэй «Эдир наһан», Чингис Павловэй «Сэлэнгын эрье» гэжэ дуунууд арадай дуунууд болоо гэжэ һаналаар байдаг.

Би энээн соогоо бүхы буряад хугжэмэй хугжэлтэ тухай шэнэ жэлэн бэшэе зорилго туха тавьяагүйб. Газетэ, журналуудай хуудалһанууд дээрэ манай элгэтэ шэнэжэлгешад-хугжэмшэдэй шүүмжэмэй статьянууд гаража байдаг, мүн саашадаа бүри даамайгаар, гүнзэгтөөр шэнэжэлгэдэ юм бээ. Гэбэшэ нимэ юумэн тухай дурдангуй гаража болохогүй хэбэртэй. Буряадай АССР-эй Министруудай Советэй радио кино телевиденин комитетэй дэргэдэ арадай инструментиудай оркестр бин болгодожо, байрта мэдээсэл хэблэлэй хуудалһанууд дээрэ түргөөр тараа бэлэй. Одоол буряад арадайман аялга хугжэм шэнэ хуөөр эдэлхэн гэжэ республиканы ажалһад эхэлэ Урмтай хүлэгээ бэлэй. Оркестрай хуудалһанууд Буряадай АССР-эй искусствоын габыяата ажал абуулаһаа, бэлгигтэй композитор Чингис Павлов ажаллана. Үүн дээрэ, сэхьшэ хэлэхэдэ, тон тимэмшэе эхэн энэ һаналһан дүүргэжэ шалаагүй. Оркестр үшөө хүдэ бүридүүлгэдэ дүй, концерт үсөөһшэ табина гэжэ тэмдэглэхээр. Буряадай түрүүшын хугжэмэй «Пионернууд» В. Морозкин, М. Фролов болон бусадэй жэлһэн нугалбартай аялганууд даһин һэргэжэжэ дам-

Ц. Д. ХАМАЕВ

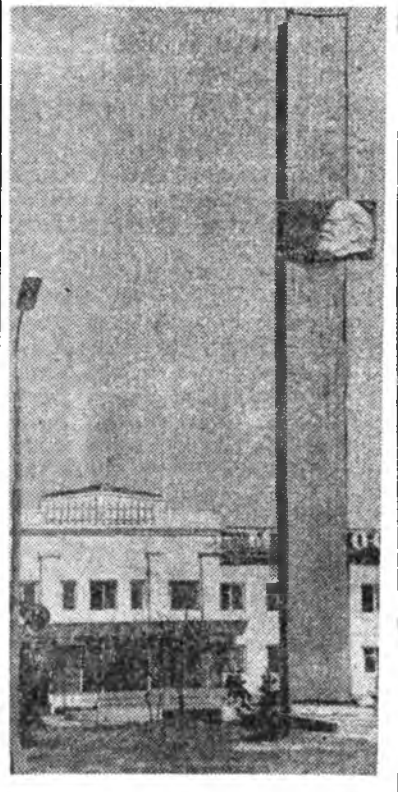
АХЫН АЯЛГА ДУУНАЙ: СУУРЯАНЬАА

Адаар бороо, һалхинда Адылхай болотор хайлһанан Сүлбөр сагаан орьһонууд Шүрын дурым булыаа. Үүдэн манан бэхүүргээ Үдэгэ туласа хэжэжэрхөөд, Үгым солгон урдаса Үгым, малайн шагнаа. Татын даһта хуурун Тамир туршахаа хүсөөндэл, Үргэн ёһо үсүүсээ Үгүүр дэбээр болгоно. Үүдэн шуран бүргэдэйш Үүдээд гараха хүсэглэйб. Харьна зөөрөг горхотойб. Харьад тэхэрхэ бодоттойб. Мүхэ мүчгэн мундарга, Мүхүү хангил хашаадаа Холбоо оронон хубуудээ Хонгоодор мэтэ угтаарайш.

Сайан дээрүр абахадам Сараа мурни үлээ. Барьдаг һайшаан дүүлхэдэм Һанам жэгүүр ургана. Соёһын дунда һуухадаа Зориг хаба ороном. Урайн ууда түүхы Урайн байжа шүүрдэнэм.

Элүүр энэ гуламтын Эхи татаһан Ахада, Шөрүүн доһон байгаалин Шүһаа гүйлгэһэн газарта, Сэсэг наамадал наһаһан Сэдхэлтэй хубууд бинл байн. Урайн занһалаа барьһан Ухаатай хубууд бинл байн.

Хөһөнэй зэргэ шулууды Хөлө татан абажа Хөбөл хэһэн һабаараа Хөбөр аһам харьгажа, Хөбөрэй үерэй үеэр Хөбөһа гарган байһадаа Хоорүү булгаата Ахатнай Хүсэгтэ мундуу эрэдэл.

Улаан-Удын «Теплоприбор» заводой дэргэдэх талмай дээрэ В. И. Ленинэй дурсаһалда тагиданан хүсөө. А. МАНТАЕВАН фото.

Гунга ЧИМИТОВ.

ЭРДЭНИ

(Ёрто үлгэр)

Нэгэ залуу айл бүлэ (Нэрлээдш эндэ ялал дай) Турал манай хотондо Түбхонжы һуудай даа. Хүнэйл зэргэ эрдэмтэй, Хүнэйл шонзон ухаатай. Хүнэйл байдаг байдалтай. Хүнэйл хэдэг ажалтай. Хамаг сондо адлиш һаа, Харин нэгэл ондоотой. Ажабайдал, һуудалдаа Анхан сагай шуналтай. Һайтай шунал гэшэл һэн—Муутай шунал гэшэл һэн. Залуу тэрэ гэр булын Залуу эзэн һамгангаа Ваггүй эөөрдэ дуратай лэ, Баяжаха гөһээр үннэй лэ. Зөөрин хохой гэшэмэй Зөөлэн бүхэ бэшэ даа—Амгалан байдал тэдэндэ Арай зааханш үгыл даа, Амархада мартажа, Ажал, хүдэлмэри хэнэ лэ. Унтахаа болижо, Ухаагаа тэдэнэр гүйлгэнэ. Олоһон юмээ алмаха, Олозо бүри арьбаһа Энэ бүһын гол ёһо Энедэгтэй болохо ха. Энеэ, умдаа ганжажа, Эд зөөрэ сулуулна. Хүнүүд булга һайндэртэ Хүһин сэһэн найрлана. Харин залуу айлхай Харуу хэнгэ урьжа, Хара хлээдэ хазана, Хара уһа халбагадана. Баян эдлэл һан зөөрэ Баранай нүднһөө далдалжа, Гэрэйнгээ үүдэ, сонхые Гэмгүй гэгшээр бүхэлэ. Гэмхүүр зуудг нохойгоо Гэмхүүр багтаа уһа. Хүнөө ехэ этээрхэн. Хүршэ айлдаһш ороногүй. Айлһан болоһон ябангүй. Айлһан болоһон алаһан, Ууха эдлэхээ арьһан Хогшол зөөриншэ эһэн, Хомхой хобдог эхээр Хүдэлмэридо дилдэжэ, Хүбхэгэр баяндаа даргадажа, Үни удаһын болонгуй Уларб үбшн болоо һэн. Зөөридэ шунаха шуналые Өөһэдөө һайса мэдэнэлтэ: Һайтай шунал бэшэл даа. Муутай шунал гэшэл даа.

— О—
Һан зөөри—шүдэр, Һайхан хубсаһан — һүүдэр, Һарин нимэ үгые Хадуужа, шөрээ, эбее лэ: Эдүүр энхэ бэсые Эрдэни гэшэ гэсы лэ.

ДОЛООН ХОБДОГ ШОГ

Доржо, Дугар, Дамдин, Басай, Балжаан, Шагга, Шагдар—эдэ долоон хубуутэй Додбо гэдэг үбжэй Додбуун нотагта ажануудар һөн ха.

Бүри залуу наһанһаа ажаа хүдэлмэридэ ехэ шуналтай байһан тула мүн өөһонгоо хубуудые али бүхы арга болгоһодоо бурһанан, хүмүүжүүлһэн, апар зурһан хубуутэй айл гэр болгожо түбхнүүлһэн байгаа. Арбан таба наһатай охон хуурун Дугарын лэ аба эжиндэ үлэжэ, гэрэхэй, гэрээһэн ажалһан туһалаһадга һөн. Додбо шуран һүблэгэн аргаараа, хууудэйнгээ хуөөр индэлдэгүй, зөөртэй: даа гаран хонитой, долоон һамхай үнэдэгтэй, нэгэ азарга адуутай болоһон, дунда шадатанһаа дэһэнгүр шатада хуруураб гэжэ барьтай ябаа. Тэдэ нимэ байдалһын удаан үргэлжэлгөө юм.

Долоон хубуудэй ашаануудые дууһаны дурдад аялалды, харин хөбөрхоншые ушарһынь хөөрөө һаа, болол ха даа.

Нэгтэ нотагай хөдөн хүнүүд хамтаржа, Шог готро мал туужа абаһаада, худалдаха гэжэ хэлсэбэд. Эдэ хүнүүдээр хамта мун Додбын хубуун Доржонше ошолдохо болобо. Додбо үгэжөө хубуундэа гурбан томо гунга үхэрөө үгэхэдэ: «Гордто абаһажа, гог эд бараан болгожо ерыш даа, хубуунми. Хада уулын харгы, харьялаа горхондууһын аюултай байха магадгүй, болгожо гатаалаарайтэй... Малаа сэг болзортонь болаарайтэ, уһалажа, амаруужа алыарайтэй, тобир тарганаар тургаһээ ордоройт...» гэжэ мэгэ олон заавари хэлэжэ, энэрхы сэдхэлээр үдэһөө һөн ха.

Хөбөр һара үнгэрөөд байхада «Һэнэ бараа асарһан Шэтын һуһамаһад эрээ» — гөһөн үгэ хуур дуулаһан Додбо, харахар муу болоһоншые һаа, хэрэлсы дээрэ Доржо хубуугээ хүлээнэ.

Уданшыгтэй, хэлсэхэн юмжандэ, нэгэ төмөхон бэлэг тэбэрһэн Доржо хүржэ эрбэ. Додбын түл хүндэжэ, эдэһэй һайе, архин хатууе гаргаба. Нэгэ хэдэ соо һонин һорьмойгоо хэлсэхэнэй һүүдэ.

Нимэ һайн, нимэ һайхан бэлэг асарһандан хэм хэмжүүргүй эхээр байрлаһан Додбо эсэһын, дээрэ дээрһэнэе дугарануудые баринаар һогтожо:

Милин хубуундэа адли Мэхэтэй шуран байгыта. Шэтэ горд ошожо Шэнэ самбаар бэдэртыта. — гэжэ, дуулаһаар унтаншо һөн гэдэг.

Үүн дээрэ хубуунини үнэ-хөөрөөшэ мэхэтэй байгаа. Ямаршые шэнэ самбаар худалдажа абаагүй, харин гэрээ эрһээр өөһонгоо хуушан гуулин самбаарые гарһаһаа суухартар үнээрөө үрэдэ, эсэгэдэ бэлгилэһөн юм шуу.

Эгээл тэрэ нажаргаа Додбо үбжэн өдгөн хубуун Дугартаа далаан хониео даалгажа үгөөд, намыржаһаа эльгэһэн байгаа. Дугар хубуунэй дуугаа дуулан, дуглаһан һайхан таладаа далаан хониео бэлэжэ абаһадан, Дамдин аханһ гүйлгэжэ эрэд:

— Зай, нэгэ һайн эрье хониее бараад эра, хотогройн шуһа, һу-галша эде! — гэжэ ха.

— Болит, аха лаба гэшэһота, абада алуухалһай! — гөһөн хариу дуулаба.

— Һанаагаа бү зөөб, би харуу-саха! — гэжэ лэ хонин һураг соо-ложо хурга гадартай эрьемөө шэр-лэжэ эбаад, тэрэ дөрөө үгэс ша-рууһан болгожо эдһэн гэжэ. Тэрэһнээ хойшо мангараа тараахаа манайрһан Дамдин аханһ хэзэн үдэр үнжөө лэ, үшөө нэгэ хони аджархые гэдэг байба ха. Тэдэ ягштал хонидоо дугаһан дүү

Алим Кешоков — түрэлхи хэлэн дээрэ, мүн ород хэлэн дээрэ оршуулагданан олоһон шүлэгэй номуудые хэлүүлэһэн. Гадна нитын эдэхитэй ажал абуулагша. Кабардино-Балкарийн АССР-эй эхнэ зургаанууда томо тушаалуудтай байһан. Мүнөө Россин Федерациин Уран зохиолһондо хольбоной хуудалһануудтай нэгэн.

Хэдэн жэлэй саана Алим Кешоков прозаическа зоһол бэшэ эхлээ. Тэрэнэй «Чудесное мгновение» гөһөн романһе уншаһад һонирхолтойгөөр угтан байха юм. Удаань энэ ромойн үргэлжэлэд «Зеленый полумесяц» гэжэ роман гараа һэн. «Рочан-газетэдэ «Вершины не спят» гөһөн нэгэ нэрлэгтэй гөһөн гараһан эдэ романуудайнгаа түдөө Алим Кешоков Россин Федерациин Горькин нэрэмжэтэ шанда хүртөө бэлэй.

Мүнөө Алим Кешоковой хоёр шүлэг уншаһадта дурдаһан бди.

АЛИМ КЕШОКОВ

ХАДЫН ОРОЙНУУД ХОЛООНО ДАЛЛА

Хадын оройнууд холоһоо даллаа. Харгыем хаагаа хадын горхон. Үүдэ гэгшэ үсдөөр даһахаа Уерэһын горхые даһажа шалаа. Хадын оройнууд холоһоо даллаа. Хагсуу һалхин сэжжэдэм аһаа. Хагсуу һалхине хаха эхэн. Хада өөдэ зоригтой айнааб. Хадын оройнууд холоһоо даллаа. Харанхы манан замьһем хаагаа. Хамагые үзэһэн эрэ хүн хадаа Хабатын урагшаа, урагшаал даһааб. Хадын оройнууд наймае даллаа. Хабаһаган түгдэрхэй урдаһаан мухарна. Бутархай шулуунһаа бөөэ халхалаад, Бүри нэтрүүгээр би алхалаа. Хадын оройнууд наймае даллаа. Харанхы аймшагтай хара нуруу.

Ухэлэй богоһо дээрэ бөөэ баржа, Үсдөөр өөдөө мүлхэн гарааб.

Хадын оройһоо хажуушаа харыжа Хаягай эсхир отгоргой манай Залуухан, ханшыб, наһтай эрээ Замаа гаргажа арадам ябаа.

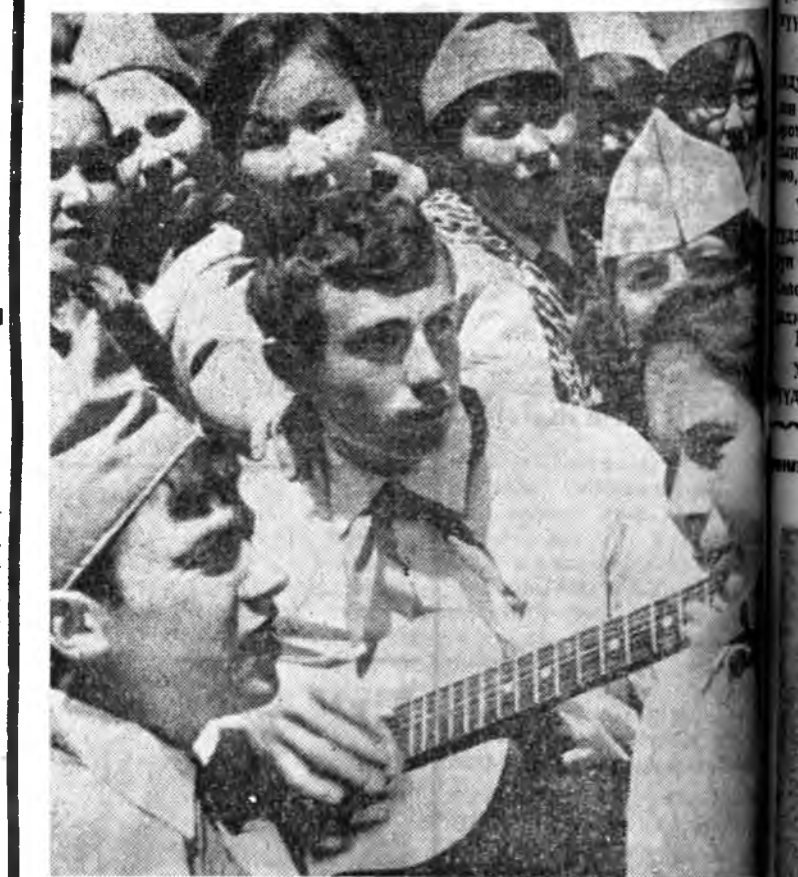
Нажаршые хосордог сагайгай мориһаан эрэлһэн. Найрлан дуулаха дууһыне дууһаһан. Хури улаан тэргэн дээрэ һууһа Хуной мэдэхгүй хизаарта.

Уужам талада намаршые хосордо Уужа үгьрһэн баян хун мэтэ. Тагайгөөр уйлан хагсуу һалхин Тараха хубсаа саһаар бөхө. Горходо үерлүүдэдэ хөһөб халхалаад, Горьдожо магад тэнгэриин бүр Хуной зүрхэндэ хэтэ мундөө Хүсэл найдал түрүүлжэ байн.

Ородһоо А. БАДАЕ буряадшаһа.

Уран зохиолһондо хольбоһондо ШЭНЭ ТУУЖА ЗҮБШЭГДЗЭ

Республикын манай Уран зохиолһондо хольбоһоо ээлжээтэ средэ болобо. Проан секцида хабаалдаһад Зэгбэ Гомбожабайн бэлһэн «Ама сагаан хулгана» гэжэ шэнэ туужа зүбшэн хэлсэхэн байна. Энэ хөөрлөдөндө хабаданан урал зохиолһондо Ч. Цыдендамбаев, Б. Мунголов, Ц. Га-ланов, Ц.Ж. Жимбиев болон бусад шэнэ зохиолһондо хольбоһондо хуудалһанууд тэмдэглээд, залуу зохиолһондо туһатай зүбшэнүүд хэлээ. З. Гомбожабайн республикын уншаһан шадга үннэй мэдэжэ болонхой. Тэрэнэй шүлэг, поэмнүүд «Вайгала» журналда, «Буряад шүлэгэй элгэ» гөһөн ном республикын залуу зохиолһондо «Эсэгээ олоһон» гөһөн повесть, расказ даһын согоһондо оидо Буряадай хөблөлөөр туһатай даһан байха юм. О. АГИН.

Сэнгэлэн даа, зунай амаралтын үедэ! Редактор Н. ЕФИМОВЭЙ фото. Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-9, приёмная—54-93, зам. редактора—63-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-7, 63-86, пронаганды и агитации—56-23, производственно-строительства—61-35, советского строительства в быту—69-51, культуры и школ—60-21, писем и рабелыкорос—67-81, формации—34-05, общественной приемной—56-62, машиностроения—57-63, фотелaborатория—33-61.